

Drogą wodną z Augustowa do Grodna i z powrotem

**By waterway from Augustów
to Grodno and back**

**Водным путем из Августова
в Гродно и обратно**

Drogą wodną z Augustowa do Grodna i z powrotem

By waterway from Augustów
to Grodno and back

Водным путем из Августова
в Гродно и обратно

© Gmina Płaska
All rights reserved
Prawa autorskie zastrzeżone

ISBN 978-83-959833-4-4

Wydanie 1

Tekst:
Maciej Ambrosiewicz

Współpraca:
Wiesław Gołaszewski i Anna Jadeszko

Korekta:
Anna Ambrosiewicz

Tłumaczenie na język angielski:
Sylvia Narewska

Tłumaczenie na język rosyjski:
Danuta Usarek

Skład, projekt okładki, druk:
Drukarnia Agencja Reklamowa Xpression
ul. Północna 46A, 16-400 Suwałki, www.xpression.com.pl

Kanał Augustowski

Północno-wschodnia Polska kojarzy się jednoznacznie z bogactwem świata przyrody, urzekającymi krajobrazami, gdzie wody jezior i rzek wtapiają się w lasy oraz mozaikę pól i łąk.

Przez środek Puszczy Augustowskiej, uważanej za najpiękniejszy bór sosnowy Europy, biegnie Kanał Augustowski. Z wysoka przypomina błękitny naszyjnik porzucony na zielonym suknie, w którym to jeziora są szlachetnymi kamieniami. To ten naszyjnik i sukno, na którym leży, jest magnesem przyciągającym turystów. Przyroda połączona z zabytkiem sztuki hydrotechnicznej zbudowanym w pierwszej połowie XIX wieku jest tym walorem, którego piękno próbuje niniejszy album pokazać, a właściwie zachęcić do odwiedzenia miejsc w nim pokazanych. Najchętniej turystycznie wykorzystywana jest Strefa Kanału na terenie Gminy Płaska. Jest to miejsce, gdzie w sposób wyjątkowy łączą się walory przyrodnicze i kulturowe. Trudno jest oddzielić Kanał od jego otoczenia, z którym tworzy niemal symbiotyczny związek. Dlatego obszar związany z turystycznym wykorzystywaniem Kanału Augustowskiego jest określany terminem „Strefa Kanału Augustowskiego” (SKA). Obejmuje on Kanał Augustowski, rzekę Czarną Hańczę, sąsiadujące z nimi tereny Puszczy Augustowskiej oraz miejscowości Gminy Płaska i Miasto Augustów.

Kanał Augustowski jest zabytkiem techniki położonym na terytorium dwóch państw – Polski i Białorusi. Łączy Wisłę poprzez dopływ Narwi - Biebrzę, z Niemnem poprzez Czarną Hańczę. Kanał Augustowski powstał dzięki wykorzystaniu istniejących warunków naturalnie ukształtowanego terenu, nasyconego licznymi rzekami (Netta, Czarna Hańcza, Klonownica, Płaska, Sucha Rzecznica, Serwianka, Mikaszówka, Perkucia, Szlamicza, Wołkuszanka, Ostaszanka) i jeziorami (Necko, Białe, Studzieniczne, Orle, Paniewo, Krzywe, Mikaszewo i Serwy), które połączone za pomocą sztucznie wykonanych przekopów i zastosowania urządzeń hydrotechnicznych (osiemnastu

PL Śluza na litografii z XIX wieku. **EN** 19th century lithograph of a lock. **RU** Литография шлюзов XIX века.

PL Archiwalne zdjęcie śluzy w Augustowie. **EN** Archival photo of a lock in Augustów. **RU** Архивная фотография шлюза в Августове.

śluz oraz dwudziestu trzech jazów) utworzyły drogę wodną o długości nieco ponad stu kilometrów.

Zbudowany w pierwszej połowie XIX wieku Kanał Augustowski stał się ważnym czynnikiem oddziaływującym na przyrodę, gospodarkę i środowisko kulturowe, dzięki czemu powstało ścisłe sprzężenie zależności Kanał – przyroda. Puszcza Augustowska w znacznym stopniu zdeterminowana została oddziaływaniem Kanału, oba elementy powstały i były kształtowane dzięki udziałowi człowieka. Omawiany obszar Puszczy Augustowskiej stał się rodzajem wielkiego parku krajobrazowego. Współcześnie białoruska część Kanału jest słabo zasiedlona, a tereny na północ od niego mają szczególnie interesujące walory przyrodnicze.

Myśl stworzenia połączenia wodnego Wisły z Niemnem zrodziła się już u schyłku XVI wieku; w czasach panowania króla Stefana Batorego pojawił się pomysł, aby połączyć Wisłę z Niemnem za pomocą kanału. Ważną rolę miało pełnić miasto Lipsk leżące nad rzeką Biebrzą, która miała być również częścią tej drogi wodnej. Lipsk otrzymał herb z łodzią, co można tłumaczyć wolą założycieli widzących zapewne w tym miejscu port śródlądowy. U kresu istnienia I Rzeczypospolitej, gdy Europę Zachodnią owładnęła „mania kanałowa”, powrócono do idei budowy tej drogi wodnej. Powszechnie uważa się, że wprowadzenie przez Prusy w 1821 roku dotkliwych ceł za tranzyt polskich i litewskich towarów przez ich terytorium, praktycznie zamknęło handlowi polskiemu dostęp do Bałtyku, a jednocześnie dało asumpt do budowy Kanału.

Jednak Rosja w drugiej połowie XVIII wieku planowała połączenie Morza Czarnego z Bałtykiem, gdy udało się zająć Krym i zyskać w wyniku rozbiorów wschodnią część Rzeczypospolitej. Do tej idei Rosja wróciła już w odmiennej sytuacji geopolitycznej. Po kongresie wiedeńskim w roku 1815 powołane zostało kadłubowe Królestwo Polskie zależne od Imperium Rosyjskiego. Okrojone terytorialnie, zniszczone wojnami, próbowało wydzwignąć się gospodarczo. W lipcu 1822 roku minister skarbu Królestwa Polskiego – Franciszek

PL Śluza Paniewo. (lotnicze) **EN** Paniewo Lock. (aerial view) **RU** Шлюз Панево (вид из самолета).
Fot. Jarosław Borejszo

Ksawery Drucki-Lubecki (1778-1846) wystąpił z inicjatywą zbudowania drogi wodnej, omijającej pruskie terytorium, łączącej centrum Królestwa Kongresowego z portami łotewskimi na Bałtyku. Być może Drucki-Lubecki świadomie wpisał się w plan budowy drogi wodnej pomiędzy Bałtykiem z Morzem Czarnym. Kanał Augustowski miał łączyć Wisłę przez Narew z Niemnem i dalej biegiem rzek Dubyssi i Windawy z portem bałtyckim w Windawie.

Dwie ekipy wojskowych inżynierów miały sprawdzić realność koncepcji i ewentualnie przygotować projekty budowy. Grupa polska wysłana przez Namiestnika Królestwa Polskiego gen. Józefa Zajączka, z polecenia Wielkiego Księcia Konstantego (1779-1831), władcy Królestwa Polskiego, działała pod kierownictwem podpułkownika Kwatermistrzostwa Generalnego Ignacego Prądzyńskiego (1792-1850). Grupą rosyjską, delegowaną przez Główny Zarząd Dróg Komunikacji w Petersburgu, dowodził podpułkownik Karol Iwanowicz Reese. Na podstawie opracowanych w 1824 roku planów car Aleksander I (1777-1825) podjął decyzję o rozpoczęciu budowy Kanału. Od wiosny 1825 roku rozpoczęto wznoszenie śluz. Do 1830 roku zostały wykonane prace objęte pierwotnym kosztorysem. W toku prac okazało się, że konieczne jest wprowadzenie poprawek w stosunku do pierwotnego projektu. Prace się wydłużały, ale już w 1829 roku większa część Kanału była wykorzystywana do żeglugi.

Po upadku powstania listopadowego nadzór nad pracami przejął Zarząd Komunikacji Lądowych i Wodnych. W latach 1833-1839 budowę nadzorował Teodor Urbański. W budowie Kanału uczestniczyli znakomici polscy inżynierowie. Na uwagę zasługuje udział hrabiego Karola Brzostowskiego w zaopatrzeniu budowy; był on przedsiębiorcą, inżynierem, ale także reformatorem społecznym, twórcą Rzeczypospolitej Sztabińskiej.

Po 1833 roku wykonano kanały odprowadzające nadmiar wód oraz zbudowano dodatkowy system piętrzenia wód – śluzę Tartak. Prace budowlane zostały zakończone w 1839 roku. Inwestycję finansowano z nadwyżek

PL Widok z lotu ptaka. **EN** Bird's-Eye View. **RU** Вид с высоты птичьего полета.
Fot. Jarosław Borejszo

budżetowych skarbu (do 1833 roku), potem z pożyczek Banku Polskiego, któremu zrekompensowano koszty bezpłatną dzierżawą lasów augustowskich i kurpiowskich.

Kanał Augustowski miał odgrywać w zależnym od Rosji Królestwie Polskim ważną rolę gospodarczą. Jednak w zmienionej sytuacji politycznej, po klęsce powstania w 1831, również w wyniku wycofania się Prus z wojny celnej w 1825 roku, a także w związku z budową sieci połączeń kolejowych w II połowie XIX wieku, nie wpłynął na polepszenie gospodarki Królestwa; służył przede wszystkim do spławiania drewna.

Rozwój współczesnej turystyki związanej ze Strefą Kanału Augustowskiego zapoczątkowany został jeszcze przed pierwszą wojną światową, powstały wtedy pierwsze pensjonaty. Rozwój turystyki w okolicach Augustowa zaczął się na dobre dopiero w 1927 roku. W tym roku burmistrz miasta Augustowa – Piotr Halicki – rozpropagował ideę „Wenecji Północy”. Idea ta została poparta przez Związek Nauczycielstwa Polskiego, który szeroko upowszechniał walory Pojezierza Suwalskiego. Promocja miasta sprawiła, że Augustów pod koniec lat 30. należał do popularnych miejscowości letniskowych w II Rzeczypospolitej. Wzdłuż szlaków wodnych powstawały schroniska Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego.

W wyniku następstw drugiej wojny światowej Kanał został przedzielony granicą państwową pomiędzy Polską i Związkiem Radzieckim. Sposób użytkowania podzielonego pomiędzy dwa państwa obiektu był różny.

Polski odcinek był utrzymywany w dobrym stanie technicznym. Wymagało to (i wymaga) sporo wysiłku i dużych nakładów finansowych. Prace przy zniszczonych w czasie drugiej wojny śluzach i jazach trwały do połowy lat 50. Na południowym odcinku Kanału, już od Augustowa, śluzy zostały przebudowane, a nawet, jak miało to miejsce w Białobrzegach, śluzę zbudowano na nowo w innym miejscu. Polski odcinek kanału do lat 80. XX wieku służył do transportu drewna, jednak od lat 70. coraz większe znaczenie miało jego

turystyczne wykorzystanie. Od trzydziestu lat kanał funkcjonuje jedynie dla potrzeb turystyki wodnej; w tym białej floty oraz małych jednostek pływających, głównie kajaków i łodzi.

Od 1944 roku ruch wodny na Kanale w części włączonej do Związku Radzieckiego zupełnie ustał. W 2004 roku podjęte zostały prace z inicjatywy władz Białorusi, które w ciągu dwóch lat doprowadziły do restauracji wszystkich śluz i jazów oraz wykonania przekopów, w tym także dobudowania dodatkowej komory oraz przekopu w śluzie Niemnowo (rzeka Niemen zmieniła bieg i te prace były konieczne).

Po II wojnie światowej turystycznie była wykorzystywana przede wszystkim polska część kanału. Schroniska zostały przejęte przez Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze. W latach 50. ubiegłego wieku nad brzegami jezior augustowskich wzniesiono ośrodki wypoczynkowe. Od początku lat 90. XX w. obserwuje się rozwój bazy turystycznej w oparciu o istniejące gospodarstwa rodzinne oraz bazy o charakterze hotelowym.

W 1968 roku Kanał Augustowski został wpisany do rejestru zabytków na odcinku od Augustowa do granicy ze Związkiem Radzieckim wraz ze wszystkimi budowlami oraz strefą krajobrazu chronionego. W 1979 roku Wojewódzki Konserwator Zabytków w Suwałkach rozszerzył zapis ochrony na cały polski odcinek Kanału.

Współcześnie Kanał Augustowski jest objęty ochroną jako zabytek po obu stronach granicy.

Na mocy Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 25 kwietnia 2007 (Dz.U. z 2007 r. nr 86; poz. 572) „Kanał Augustowski – droga wodna” został uznany za pomnik historii.

Od kilku lat trwają starania, aby został wpisany na Listę Światowego Dziedzictwa Kultury UNESCO.

Wybuch wojny rosyjsko-ukraińskiej 24 lutego 2022 roku i udział w niej Białorusi jako „cichego” współnika Rosji stanowi poważny problem. Podobnie

PL Kanał Czarnobrodzki (lotnicze) **EN** Czarnobrodzki Canal. (aerial view) **RU** Чернобородский канал (вид из самолета). Fot. Jarosław Borejszo

jak przekraczanie granicy na wodno-lądowym przejściu granicznym Rudawka – Lesnaja (w miejscu śluzy Kurzyniec), jedynym rzeczonym przejściu granicznym w Unii Europejskiej.

Wschodnia część Kanału Augustowskiego (od Augustowa do granicy z Białorusią) uległa przekształceniom w mniejszym stopniu w porównaniu do jej południowej części (od Augustowa do rzeki Biebrzy); na południowym odcinku ostatni lub pierwszy (w zależności od tego, jak zamierzamy to liczyć) zespół śluzy w Dębowie jest dobrze zachowany.

Na krajobraz Strefy Kanału Augustowskiego składają się wszystkie elementy naturalne przyrody nieożywionej i ożywionej oraz przekształcone w wyniku działalności człowieka. W warstwie przyrodniczej lasy, jeziora, ukształtowanie terenu, w warstwie kulturowej zabytki budownictwa i architektury, układy urbanistyczne i ruralistyczne, zadrzewienia przydrożne, kompozycje parkowe i cmentarze.

Obiekty hydrotechniczne składające się na zespół Kanału Augustowskiego powstawały zgodnie ze ścisłymi wymogami ówczesnej kultury technicznej, która sytuowała go w kręgu osiągnięć cywilizacji technicznej pierwszej połowy XIX wieku; są to: śluzy, jazy (upusty) i przekopy.

Układy przestrzenne wsi harmonijnie wpisały się w krajobraz kulturowy Strefy Kanału, chociaż obserwuje się narastającą presję ze strony nowych osadników, których urzekły piękne okoliczności przyrody.

Walory przyrodnicze

Ważnym elementem krajobrazu Strefy Kanału Augustowskiego są walory przyrodnicze. Dominującym elementem krajobrazu Kanału na wschód od miasta Augustowa jest Puszcza Augustowska, tworząca wraz z innymi puszciami pogranicza polsko-litewsko-białoruskiego jeden z największych

zwartych leśnych kompleksów Europy, którego powierzchnia wynosi ponad 310 tysięcy hektarów, a włączając do tego obszar Puszczy Nalibocką, powierzchnia ta wynosi ponad 500 tysięcy hektarów.

Polany puszczańskie zajmują enklawy wiejskie i osady leśne. W środowisku przyrodniczym dominują lasy, jeziora, miejscami także podmokłe łąki i torfowiska.

Jest to rejon o najniższym w tej części Europy zanieczyszczeniu powietrza atmosferycznego i wód. Bogactwo lasów i terenów zielonych zachęciło władze polskie do ustanowienia tutaj Zielonych Płuc Polski, których obszar znacznie wykracza poza samą Puszczy Augustowską. Puszcza i jeziora augustowskie wraz z doliną Rospudy stanowią obszary chronionego krajobrazu, włączone je też do obszaru Natura 2000.

Strefa Kanału jest ujęta z dwóch stron przez parki narodowe – położony na północ – Wigierski Park Narodowy oraz na południu – Biebrzański Park Narodowy.

Biebrzański Park Narodowy (wraz z otuliną obejmuje prawie całą dolinę Biebrzy) jest to największy naturalny w Europie Środkowej i Zachodniej kompleks torfowisk niskich, z niewielkim udziałem przejściowych i wysokich, z unikalną różnorodnością gatunków roślin i zwierząt oraz naturalnych ekosystemów. Południowa część Kanału wraz ze strefą buforową znajduje się w granicach Biebrzańskiego Parku Narodowego. Rzeka Czarna Hańcza łączy Wigierski Park Narodowy (główne jezioro parku – Wigry) z Kanałem Augustowskim. W bezpośrednim sąsiedztwie Kanału Augustowskiego, w strefie buforowej, znajduje się siedem rezerwatów przyrody: Perkuć, Stara Ruda, Jezioro Kalejty, Jezioro Kolno, Starożyn, Mały Borek i Brzozowy Grąd.

W części białoruskiej Strefa Kanału to także niezwykle cenny ekosystem o cechach naturalnych. Ten obszar leśny stanowi przedłużenie Puszczy Augustowskiej do linii Niemna. Dalej pomiędzy rzeką Niemen a rzeką Kotrą

rozciga się Puszcza Grodzieńska licząca 40 tysięcy hektarów. W białoruskiej strefie Kanału są trzy rezerwy: Sopoćkiński, Hożański i Porzeczański.

Ukształtowanie terenu Strefy Kanału jest wynikiem niedawnych procesów geologicznych, związanych z działaniem lodowca. Warunki geologiczne najbardziej zewnętrznej warstwy powierzchni ziemi, mające wpływ na rzeźbę terenu, gleby i stosunki wodne Puszczy Augustowskiej ukształtował lądolód skandynawski, głównie podczas ostatniego na tym terenie zlodowacenia. Lodowiec opuścił ten obszar przed kilkunastoma tysiącami lat.

Po ustąpieniu lodowca, z czasem pojawiła się okrywa roślinna. Lasy borealne, które są zdominowane przez gatunki drzew iglastych, pojawiły się tutaj kilka tysięcy lat przed naszą erą.

Sosna zwyczajna jest obecnie głównym gatunkiem lasotwórczym Puszczy Augustowskiej, zajmuje ponad 75% jej powierzchni. Świerk pospolity panuje w lasach na obszarze blisko 8%, a drzewostany z panującą olszą czarną i brzozą zajmują odpowiednio 7,4% i 6,3% obszaru Puszczy Augustowskiej. Drzewostany z panującym dębem bezszypułkowym pokrywają około 2% powierzchni. Ogromnie cenną turystycznie cechą Puszczy Augustowskiej jest fakt, iż bory sosnowe są lasami jasnymi. Słońce dociera poprzez pierwsze korony strzelistych sosen aż do podszytu dolnego w lesie. Tak piękny przyrodniczo las jest niesamowitym miejscem do leśnych wędrówek i rajdów rowerowych w porze letniej a także uprawiania narciarstwa biegowego w zimie.

Na terenie Puszczy Augustowskiej stwierdzono występowanie ponad dwóch tysięcy gatunków zwierząt. Najliczniej reprezentowany i obfity w gatunki jest świat owadów. Świat kręgowców jest bogaty. Stwierdzono tu występowanie około 30 gatunków ryb, 12 gatunków płazów, 5 gatunków gadów, około 230 gatunków ptaków oraz ponad 40 gatunków ssaków. Wśród ptaków, ponad 170 gatunków uznano na terenie puszczy za lęgowe. Ze względu na olbrzymie znaczenie dla ptactwa tu gniazdującego, Puszcza

Augustowska została uznana za ostoję ptaków o randze europejskiej na podstawie Dyrektywy Ptasiej Unii Europejskiej.

Pośród ssaków, najbardziej charakterystycznymi są bóbr europejski i równie licznie występująca wydra. Na całym obszarze puszczy pogranicza żyje kilkanaście rysy. Populacja wilka na omawianym obszarze liczy kilkadziesiąt osobników. Są tutaj dobre warunki dla zwierzyny płowej, w tym saren i jeleni szlachetnych. Łosie występują przede wszystkim licznie na bagnach biebrzańskich, ale i w samej puszczy. W południowej jej części żyje też kilkanaście żubrów.

Przyszłość Kanału Augustowskiego

Podzielona granicą Strefa Kanału Augustowskiego stała się niewątpliwą atrakcją turystyczną. Latem augustowska biała flota przewoziła po kilkadziesiąt tysięcy ludzi (obecnie w granicach 100 tys.), spływy kajakowe także są liczone w tysiącach.

Po zakończeniu prac restauratorskich na białoruskim odcinku Kanału Augustowskiego zainteresowanie Kanałem jeszcze bardziej wzrosło. Jednak zaangażowanie się Białorusi w polityczne rozgrywki Rosji na wschodzie Europy wpłynęło negatywnie na kontynuowanie turystyki transgranicznej pomiędzy Polską i Białorusią. W roku 2021 białoruski reżim Aleksandra Łukaszenki rozpoczął wojnę hybrydową skierowaną przeciwko Polsce i Litwie polegającą na przerzucaniu przez granicę nielegalnych emigrantów. Miary tej złej sytuacji dopełnił wybuch wojny rosyjsko-ukraińskiej w lutym 2022 roku. Pomimo tych zewnętrznych trudności, władze gminy Płaska widzą w Strefie Kanału Augustowskiego ogromny potencjał rozwoju zarówno w aspekcie wzrostu turystyki, jak i tworzeniu dogodnych warunków życia dla wszystkich mieszkańców i turystów.

Augustów Canal

North-eastern Poland is unambiguously associated with the riches of the natural world, enchanting landscapes, where lakes and rivers melt into forests and the mosaic of fields and meadows.

The Augustów Canal runs through the middle of the Augustów Primeval Forest considered to be the most beautiful pine forest in Europe. From a height, it resembles a blue necklace left on a green gown, in which lakes are precious stones. This necklace and the cloth, on which it lies, constitute a magnet for tourists. The nature combined with a monument of hydrotechnical art built in the first half of the 19th century is this value, whose beauty this album tries to show, or rather encourages to visit the places shown therein. The most popular tourist attraction is the Canal Zone in the area of Gmina Płaska. It is a place where natural and cultural values are combined in a unique way. It is difficult to separate the Canal from its surroundings, with which it builds almost a symbiotic relationship. That is why the area related to tourist exploitation of the Augustów Canal is referred to as „The Augustów Canal Zone” (Strefa Kanału Augustowskiego). It includes the Augustów Canal, the Czarna Hańcza River, neighbouring areas of the Augustów Primeval Forest, villages of Gmina Płaska and the town of Augustów.

The Augustów Canal is a monument of technology located in the territory of two countries - Poland and Belarus. It links the Vistula River through the Biebrza River – a tributary of the Narew River and the Neman River through the Czarna Hańcza River. The Augustów Canal was created using the existing conditions of naturally shaped terrain, with numerous rivers (Netta, Czarna Hańcza, Klonownica, Płaska, Sucha Rzeczka, Serwianka, Mikaszówka, Perkuć, Szlamica, Wolkuszanka, Ostaszanka) and lakes (Necko, Białe, Studzieniczne, Orle, Paniewo, Krzywe, Mikaszewo and Serwy). They are interconnected by artificial excavations and the use of hydraulic structures (eighteen locks and twenty-three weirs), which formed a waterway with a length of just over 100 kilometers.

The Augustów Canal built in the first half of the 19th century, has become an important factor impacting nature, economy and cultural environment, which resulted in a close interlinking of the Canal - nature. The Augustów Primeval Forest was determined to a large extent by the impact of the Canal, both elements were created and shaped by human activity. The discussed area of the Augustów Primeval Forest became a kind of a large landscape park. Nowadays, the Belarusian part of the Canal is sparsely populated, while the areas to the north of this location have particularly interesting natural values.

An idea to connect the Vistula River with the Neman River came up already in the late 16th century. During the reign of King Stefan Batory the idea was put forward to connect the Vistula River with the Neman River by means of a canal. An important role was to be played by the town of Lipsk located by the Biebrza River, which was also to be a part of this waterway. Lipsk received a coat of arms with a boat, which may be explained by the will of the founders, who probably saw this place as an inland port. At the end of the First Polish Republic, when the „canal mania” took hold of Western Europe, the idea of building this waterway was revived. It is generally believed that the introduction by Prussia in 1821 of high tariffs for the transit of Polish and Lithuanian goods through its territory, practically terminated Polish trade access to the Baltic Sea, and simultaneously gave rise to the construction of the Canal.

However in the second half of the 18th century, Russia planned to connect the Black Sea with the Baltic Sea, when it succeeded in seizing Crimea and gaining the eastern part of the Polish-Lithuanian Commonwealth through partition. Russia came back to this idea already in a different geopolitical situation. The Congress of Vienna in 1815 created a rump Congress Kingdom of Poland dependent on the Russian Empire. Territorial area was reduced and destroyed by wars, however the Kingdom tried to recover economically. In July 1822, Franciszek Ksawery Drucki-Lubecki (1778-1846), the Minister of the Treasury of the Congress Kingdom of Poland put forward a proposal to build a waterway that would bypass the Prussian territory and connect the center of the Congress Kingdom with Latvian ports on the Baltic Sea. Perhaps Drucki-Lubecki consciously incorporated himself to the plan to build a waterway between the Baltic and the Black Sea. The Augustów Canal was to connect the Vistula River via the Narew River with the Neman River and further along the Dubysa and Venta Rivers with the Baltic port of Ventspils.

Two brigades of military engineers were to check the feasibility of a concept and possibly prepare the construction designs. The Polish group sent by the Governor of the Congress Kingdom of Poland, General Józef Zajączek, by the command of Grand Duke Konstantin (1779-1831)(the ruler of the Kingdom of Poland), acted under the supervision of Lieutenant Colonel Quartermaster General Ignacy Prądyński (1792-1850). The Russian group, delegated by St. Petersburg's Board of Management for Road Communications, was commanded by Lieutenant Colonel Karol Ivanowich Reese. Based on the plans drawn up in 1824, Tsar Alexander I (1777-1825) decided to begin construction of the Canal. From the spring of 1825, the construction of locks began. By 1830 the works included in the original cost estimate had been completed. In the course of the work, it became apparent that corrections to the original project were necessary. The works were prolonged, but already in 1829 the greater part of the canal was used for navigation.

After the fall of the November Uprising, the supervision of the works were taken over by the Directorate of Land and Water Communications. During 1833-1839, the process was supervised by Teodor Urbanski. Prominent Polish engineers participated in the construction of the Canal. The participation of Count Karol Brzostowski in supplying the construction is worth noticing; he was an entrepreneur, engineer, but also a social reformer, the founder of the Republic of Sztabin.

After 1833, the canals eliminating excess water were built with and an additional water dam system, the Tartak Lock. Construction works were completed in 1839. This investment was financed from the state treasury budget surplus (until 1833), then from the loans of the Bank of Poland, which was granted a free lease of Augustów and Kurpie forests as a recompense of the incurred costs.

The Augustów Canal was to play an important economic role in the Russian-dependent Kingdom of Poland. However in a different political situation, after the failure of the uprising in 1831, also as a result of Prussia's withdrawal from the Customs War in 1825, and also due to the construction of a railroad network in the second half of the 19th century, it did not impact the economy improvement of the Kingdom; it was used primarily for floating timber.

The growth of modern tourism related to the Augustów Canal Zone began even before the World War I, when the first boarding houses were built. The tourism development in the area of Augustów began for good only in 1927. That year, the mayor of Augustów Piotr Halicki, promoted the idea of „Venice of the North”. The idea was supported by the Polish Teachers' Union (Związek Nauczycielstwa Polskiego) that

widely popularized the qualities of the Suwałki Lake District. The town marketing made Augustów to be one of the most popular summer resorts in the Second Polish Republic at the end of the 1930s. Hostels of the Polish Sightseeing Society (Polskie Towarzystwo Krajoznawcze) were built along water routes.

In the aftermath of World War II, the Canal was divided by a state border between Poland and the Soviet Union. The way of using this waterway divided between two countries was different.

The Polish section was maintained in good technical condition. It required (and requires) a lot of effort and financial outlays. The works on the locks and weirs destroyed during the World War II lasted until the mid-1950s. On the southern section of the canal, already from Augustów, the locks were rebuilt or even, as it happened in Białobrzegi, the lock was built anew in a different place. The Polish section of the canal was used to transport timber until the 1980s, but since the 1970s it has been used more and more often for tourist reasons. For the last thirty years the canal has been used only for water tourism; including the passenger fleet and small vessels, mainly kayaks and boats.

Since 1944 canal water traffic, in the part incorporated into the Soviet Union, has completely ceased. In 2004, Belarusian authorities initiated the works that within two years led to the renovation of all locks, weirs and building excavations, including additional chamber and excavations in the Niamnova Lock (the Nieman River has changed its course and these works were necessary).

After World War II mainly the Polish part of the canal was used for tourism. The hostels were taken over by the Polish Tourist and Sightseeing Society (Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze). In the 1950s, holiday resorts were built along the shorelines of the Augustów lakes. Since the beginning of the 1990s, the development of a tourist base based on existing family homestead and hotel facilities has been observed.

In 1968, the Augustów Canal was entered into the register of historic monuments on the section from Augustów to the border with the Soviet Union, together with all buildings and the protected landscape zone. In 1979, the Voivodeship Conservator of Monuments in Suwałki extended the record of protection to the entire Polish section of the Canal.

Nowadays, the Augustów Canal is protected as a monument on both sides of the border.

By virtue of the Regulation of the President of the Republic of Poland of 25 April 2007 (Journal of Laws of 2007, No. 86, item 572), "The Augustów Canal - a waterway" has been recognized as a monument of history.

For several years, there have been efforts made to inscribe the Canal onto the World Heritage List of UNESCO.

The outbreak of the Russian-Ukrainian war on 24 February 2022 and Belarus' participation as a „silent” partner of Russia, is a serious problem. Similarly, as crossing the border at the Rudawka-Leśnaja water-land border crossing (in place of the Kurzyniec Lock), the only river border crossing in the European Union.

The eastern part of the Augustów Canal (from Augustów to the Belarusian border) has been transformed to a lesser extent, compared to its southern part (from Augustów to the Biebrza River); in the southern section, the last or first lock complex (depending on how you want to count it) at Dębowo is well preserved.

PL Jezioro Pobjyno. EN Lake Pobjyno. RU Озеро Побойно. Fot. Andrzej Sidor

The landscape of the Augustów Canal Zone consists of all natural elements of inanimate and animate nature and those transformed as a result of human activity. The natural layer includes forests, lakes, landform features, the cultural layer includes monuments of construction and architecture, urban and rural systems, roadside woodland, park and cemeteries compositions.

The hydrotechnical structures that compose the Augustów Canal complex were built in accordance with the strict requirements of the technical culture of the time. It is placed among the achievements of the technical civilization of the first half of the 19th century and it includes: locks, weirs and excavations.

The spatial layout of villages harmoniously fit into the cultural landscape of the Canal Zone, although there is an increasing pressure from the new settlers, who were captivated by the beautiful natural surroundings.

Natural Features

Natural values are an important element of the landscape of the Augustów Canal Zone. The dominant component of the landscape of the Canal to the east of Augustów is the Augustów Primeval Forest. Together with other primeval forests of the Polish-Lithuanian-Belarusian border area is one of the largest compact forest complexes in Europe, with an area of over 310 thousand hectares. When including the Naliboki Forest, this area totals over 500 thousand hectares.

Forest clearings cover rural enclaves and forest settlements. The natural environment is dominated by forests, lakes, and in some places also by wet meadows and peat bogs.

It is a region with the lowest air and water pollution in this part of Europe. The lushness of forests and green areas has encouraged the Polish authorities to establish this region as the Green Lungs of Poland, whose area goes far beyond the Augustów Primeval Forest itself. The Augustów Primeval Forest, lakes and the Rospuda River Valley constitute the protected landscape area and are included in the Natura 2000 area.

The Canal Zone is enclosed from both sides by two national parks: Wigry National Park – located in the north and Biebrza National Park, situated in the south.

The Biebrza National Park with its buffer zone covers almost the entire Biebrza Valley. It is the biggest natural complex of low peat bogs in Central and Western Europe, with small proportions of transitional and high peat bogs, with a unique diversity of plant and animal species and natural ecosystems. The southern part of the Canal together with its buffer zone is located within the Biebrza National Park. The Czarna Hańcza River connects the Wigry National Park (the park's main lake - Wigry) with the Augustów Canal. In the immediate vicinity of the Augustów Canal, in the buffer zone there are seven nature reserves: Perkuć, Stara Ruda, Lake Kalejty, Lake Kolno, Starożyn, Mały Borek and Brzozowy Grąd.

In the Belarusian part, the Canal Zone is also an extremely valuable ecosystem with natural features. This forest area is an extension of the Augustów Primeval Forest to the Neman line. Further, the Grodno Primeval Forest stretches between the Neman and the Kotra rivers covering 40 thousand hectares. There are three reserves in the Belarusian part of the Canal: Sopotskiński Hozhansky and Porechansky.

The lay of the land of the Canal Zone is a result of the recent geologic processes associated with glacial movement. The geological conditions of the outermost layer of the Earth's surface affecting the lie of the land, soils and water circulation system of the Augustów Primeval Forest were shaped by the Scandinavian ice sheet, mainly during the last glaciation in the area. The glacier left the area several thousand years ago.

After the glacier receded, a vegetation cover emerged over time. Boreal forests, which are dominated by coniferous trees species, appeared here several thousand years before the common era. The Scots Pine is currently the main forest-forming tree species of the Augustów Primeval Forest, covering over 75% of its area. The Norway spruce dominates in the forests within the area of almost 8%, while the tree stands with black alder and birch dominate on 7.4% and 6.3% of the Augustów Primeval Forest area respectively. The sessile oak-dominated stands cover about 2% of the area. An extremely valuable feature of the Augustów Primeval Forest for tourists is the fact that pine forests are abundant with light. The sun reaches through the feathery crowns of the soaring pines down to the undergrowth in the forest. Such a beautiful forest is an amazing place for forest walks and cycling in the summer and for cross-country skiing in the winter.

The Augustów Primeval Forest is home to more than two thousand animal species. The most numerous and abundant in species is the world of insects. The world of vertebrates is rich. There are about 30 species of fish, 12 species of amphibians, 5 species of reptiles, about 230 species of birds and over 40 species of mammals. More than 170 bird species have been identified as breeding within the forest. Due to its great importance for birds and nesting, the Augustów Primeval Forest has been recognized as a bird sanctuary in Europe on the basis of the European Union Birds Directive.

Among mammals, the most characteristic include: the European beaver and the equally appearing numerous otter. The whole area of the borderland forests is inhabited by several lynxes. The wolf population in the discussed area amounts to several dozen individuals. There are good conditions for deer, including the roe deer and the red deer. Moose are especially numerous in the Biebrza Marshes, but also in the Primeval Forest itself. In the southern part of the forest there are also several European bison.

The Future of the Augustów Canal

The Augustów Canal Zone divided by the border has become undoubtedly a tourist attraction. In the summer time the Augustów passenger fleet used to carry tens of thousands of people (now it is about 100 thousand), kayaking trips are also counted in thousands.

After the renovation works on the Belarusian section of the Augustów Canal were completed, the interest in the canal has increased even more. However, the involvement of Belarus in Russia's political games in Eastern Europe has had a negative impact on the continuation of cross-border tourism between Poland and Belarus. In 2021, the Belarusian regime of Alexander Lukashenko launched a hybrid war against Poland and Lithuania, with illegal migrants being pushed back at the border. Such a bad situation was made even worse by the outbreak of the Russian-Ukrainian war in February 2022. Despite these external difficulties, the authorities of the gmina Piaska see a great potential for development in the Augustów Canal Zone, both in terms of increasing tourism and creating convenient living conditions for all residents and tourists.

Августовский канал

Северо-восточный регион Польши ассоциируется с богатым разнообразием природы, мозаикой полей и лугов, живописными пейзажами рек и озер, гармонично окруженными густыми лесами.

Через середину Августовской пуши, которая считается самым красивым сосновым бором Европы, проходит Августовский канал. С высоты он напоминает синее ожерелье, брошенное на зеленое платье, а озера выглядят как драгоценные камни. Именно эта красота является магнитом, притягивающим туристов. Природа, в сочетании с памятником гидротехнического искусства, построенным в первой половине XIX века, является основным достоинством этих мест. Их красота продемонстрирована в этом альбоме, который является своего рода приглашением посетить эти места. Наиболее популярная туристическая зона канала на территории гмины Пласка. Здесь уникально сочетаются природные и культурные достопримечательности. Невозможно отделить канал от его окружения, с которым он образует, так называемую, симбиотическую связь. Поэтому эта часть Августовского канала, связанная с туризмом, называется «зоной Августовского канала» (ЗАК). Она включает в себя Августовский канал, реку Черную Ганьчу, прилегающие к ним территории Августовской пуши, а также деревни гмины Пласка и город Августов.

Августовский канал – памятник техники, расположенный на территории двух государств – Польши и Беларуси, соединяет Вислу через приток реки Нарви-Бебжу с Неманом через Черную Ганьчу. Августовский канал был создан благодаря использованию существующих условий природного ландшафта с многочисленными реками (Нетта, Черная Ганьча, Клоновица, Пласка, Сухая Речка, Сервянка, Микашувка, Перкуч, Шламица, Волкушанка, Осташанка) и озерами (Нецко, Бялэ, Студзеничнэ, Орле, Паневе, Кшивэ, Микашево и Сервы), которые соединены посредством искусственно сделанных проколов. Соединения рек и озер с использованием гидротехнических сооружений (восемнадцать шлюзов и двадцати трех плотин) создали водный путь длиной чуть более ста километров.

Построенный в первой половине XIX века Августовский канал стал важным фактором, положительно влияющим на природу, экономику и культурную среду. Августовская пуша в значительной степени была зависима от канала, оба элемента возникли и формировались благодаря участию человека. Рассматриваемая территория Августовской пуши стала своеобразным грандиозным ландшафтным парком. В настоящее время белорусская часть канала слабо заселена, а районы к северу от него имеют особенно интересные природные достопримечательности.

Мысль о создании водного соединения Вислы с Неманом зародилась еще в конце XVI века во времена правления короля Стефана Батория. Тогда появилась идея соединить Вислу с Неманом с помощью канала. Важную роль должен был играть город Липск, который по воле основателей, видевших, вероятно, в этом месте внутренний порт, получил герб с лодкой, а река Бебжа, над которой он расположен, должна была стать частью этого канала. Однако порт так и не был построен, а развитие идеи произошло только в конце существования I Речи Посполитой,

когда Западной Европой завладела «канальная мания». Считается, что основой для принятия решения строительства канала было введение Пруссией в 1821 году высоких пошлин для транзита польских и литовских товаров через их территорию, что практически закрыло польской торговле доступ к Балтике. Тоже Россия во второй половине XVIII века планировала соединить Черное море с Балтийским, когда ей удалось занять Крым и получить, в результате разделов, восточную часть Речи Посполитой. К этой идее Россия вернулась уже в иной геополитической ситуации.

После Венского конгресса в 1815 году было создано Королевство Польское, зависимое от Российской Империи. Территориально урезанное Королевство, разрушенное войнами, пыталось стать экономически независимым. В июле 1822 года министр финансов Королевства Польского – Францишек Ксаверы Друцкий-Любецкий (1778-1846) выступил с инициативой создания водного пути в обход прусской территории, соединяющим центр Королевства с портами Латвии на Балтийском море. Возможно, Друцкий-Любецкий сознательно вписался в план строительства водного пути между Балтикой и Черным морем.

Августовский канал должен был соединять Вислу через Нарев с Неманом и далее по течению рек Дубиссы и Виндавы с Балтийским портом Виндава (ныне Вентспилс). Две команды военных инженеров должны были проверить жизнеспособность идеи и подготовить проекты строительства. Польская команда, отправленная Наместником Королевства Польского генерала Иосифа Заюнчка по приказу Великого Князя Константина (1779-1831), наместника Королевства Польского, работала под руководством подполковника Генерального Квартирмейстера Игнатия Прондзиньского (1792-1850). Русской группой, делегированной Главным управлением путей сообщения в Петербурге, командовал подполковник Карл Иванович Реесе. На основе разработанных в 1824 году планов, царь Александр I (1777-1825) принял решение начать строительство канала. С весны 1825 года началось строительство шлюзов. К 1830 году были выполнены работы по первоначальной смете. В ходе работ выяснилось, что необходимо внести коррективы в первоначальный проект. Работы удлиннились, но уже в 1829 году большая часть канала использовалась для судоходства.

После падения Ноябрьского восстания надзор за работами взяло на себя Управление сухопутных и водных путей сообщения. В 1833-1839 годах постройку курировал Теодор Урбанский. В строительстве канала участвовали лучшие польские инженеры. Следует подчеркнуть вклад графа Кароля Бжостовского в строительство канала. Он был не только предпринимателем, инженером, но и общественным реформатором, создателем Штабинской Речи Посполитой.

После 1833 года были построены каналы для отвода избыточных вод и построена дополнительная система водохранилища - шлюз Тартак. Строительные работы были завершены в 1839 году. Инвестиция финансировалась за счет бюджета государства (до 1833 года), затем из займов польского банка, которому компенсировались расходы бесплатной арендой августовских и курпиовских лесов.

Августовский канал должен был играть, в зависимом от России Польском Королевстве, важную экономическую роль. Однако в изменившейся политической ситуации, а именно после

поражения восстания в 1831 году, выхода Пруссии из таможенной войны в 1825 году, а также в связи со строительством сети железных дорог во второй половине XIX века, существование канала не повлияло на улучшение экономики Королевства Польского. Он служил прежде всего для транспортировки леса.

Развитие современного туризма, связанного с зоной Августовского канала, началось еще до Первой мировой войны, тогда появились первые пансионаты и туристические дома. Туризм в окрестностях Августова всерьез начал развиваться только в 1927 году. В этом же году мэр города Августова Петр Галицкий предложил идею «Венеции Севера». Она была поддержана Союзом польских учителей. Этот Союз широко распространял информацию о достоинствах Сувальского поозерья. Популяризация города сделала Августов одним из востребованных летних курортов Второй Речи Посполитой в конце 1930-х годов. Вдоль водных путей строились туристические дома Польского краеведческого общества.

В результате последствий Второй Мировой Войны канал был разделен государственной границей между Польшей и Советским Союзом. Способ использования, разделенного между двумя государствами канала, был разным.

Польский участок был в хорошем техническом состоянии. Это потребовало (и требует сейчас) многих усилий и больших финансовых затрат. Работы по разрушенным во время Второй войны шлюзам и плотинам продолжались до середины 50-х годов. На южном участке канала, со стороны Августова, шлюзы были перестроены. А в Бялобжегах шлюз был построен заново уже в другом месте. Польский участок канала до 80-х годов служил для транспортировки древесины, однако с 1970-х годов все большее значение имело его использование для туризма. Последние тридцать лет канал работает исключительно в целях водного туризма, в том числе туристического флота и небольших судов, в основном байдарки и лодки.

С 1944 года водное движение по каналу, в части, включенной в состав Советского Союза, полностью прекратилось. В 2004 году были проведены работы по инициативе властей Беларуси, в результате которых за два года отреставрировали все шлюзы и водопропускные плотины, сделали прокопы, в том числе достроили дополнительную камеру и соединение к шлюзу Немново, в результате чего река Неман изменила русло.

После Второй мировой войны туризм развивался только в польской части канала. Туристические дома были приобретены Польским туристско-краеведческим обществом. В 50-е годы прошлого века на берегах августовских озер возводились базы отдыха. С начала 90-х годов XX века наблюдается развитие туристической базы на основе фермерских хозяйств и отелей.

В 1968 году Августовский канал, на участке от Августова до границы с Советским Союзом вместе со всеми сооружениями и зоной охраняемого ландшафта, был внесен в реестр памятников. В 1979 году воеводский реставратор памятников в Сувалках расширил запись об охране на весь польский участок канала.

Сегодня Августовский канал охраняется как памятник по обе стороны границы.

В соответствии с Распоряжением Президента Республики Польша от 25 апреля 2007 года (Вестник законов от 2007 г. № 86; поз. 572) «Августовский канал – водный путь» был объявлен

памятником истории. Уже несколько лет прилагаются усилия по внесению его в Список всемирного культурного наследия ЮНЕСКО.

Начало российско-украинской войны 24 февраля 2022 года и участие в ней Белоруссии как „молчаливого“ сообщи́ка России представляют серьезные проблемы, в том числе пересечения границы на водно-сухопутном пограничном переходе Рудавка-Лесная (Кужинец), единственном речном переходе через границу в Европейском Союзе.

Восточная часть Августовского канала (от Августова до границы с Белоруссией) подверглась преобразованиям в меньшей степени по сравнению с его южной частью (от Августова до реки Бежи), однако хорошо сохранилась.

Ландшафт зоны Августовского канала состоит из всех природных элементов живой и неживой природы, преобразованной в результате деятельности человека. В природном слое – это леса, озера, рельеф; в культурном слое – памятники строительства и архитектуры, урбанистические и уралистические макеты, придорожные деревья, парковые композиции и кладбища.

Объекты, гидротехнические сооружения, составляющие Августовский Канал создавались в соответствии с жесткими требованиями тогдашней технической культуры, с использованием всех достижений технологической цивилизации первой половины XIX века – это шлюзы, водопропускные плотины и прокопы.

Пространственная планировка деревень гармонично вписывается в культурный ландшафт Зоны канала, хотя и наблюдается растущее давление со стороны новых поселенцев, очарованных прекрасными природными условиями.

Природные ценности

Важным элементом ландшафта зоны Августовского канала являются его природные качества. Доминирующим элементом ландшафта Канала на восток от города Августова является Августовская пуща, образующая вместе с другими первобытными лесами, расположенными на территории трех стран (Польша, Литва и Беларусь), один из крупнейших лесных массивов Европы, площадь которого составляет более 310 тысяч гектаров. Если сюда включить и Налибoczку пущу, тогда его площадь составит более 500 тысяч гектаров.

На лесной территории находятся деревни и населенные пункты. Тут можно увидеть многочисленные озера, заболоченные луга и торфяники. Этот район части Европы имеет самый низкий уровень загрязнения атмосферического воздуха и вод. Богатство лесов и зеленых насаждений побудило польские власти основать здесь, так называемые, «Зеленые легкие Польши», площадь которых простирается далеко за пределы самой Августовской пущи. Пуща и августовские озера вместе с Долиной Роспуды являются территориями охраняемого ландшафта, они также включены в сеть охраняемых участков на территории ЕС Natura 2000.

С двух сторон зону канала окружают национальные парки: на севере – Вигерский национальный парк, а на юге – Бежанский национальный парк.

Бебжанский национальный парк вместе с охранной зоной охватывает почти всю долину реки Бебжи. Это самый большой природный комплекс болот (низинных, с небольшой долей переходных и верховых) в Центральной и Западной Европе, с уникальным разнообразием видов растений, животных и природных экосистем. Южная часть канала вместе с буферной зоной находится в границах Бебжанского национального парка. Река Черная Ганьча соединяет Вигерский национальный парк (главное озеро парка-Вигры) с Августовским каналом. В непосредственной близости от Августовского канала, в буферной зоне, есть семь заповедников: Перкуч, Старая Руда, озеро Калейты, озеро Кольно, Старожин, Малый Борек и Бжозовы Гродн.

В белорусской части зона канала также является чрезвычайно ценной экосистемой с природными особенностями. Эта лесная территория является продолжением Августовской пушчи до линии Немана. Далее между рекой Неман и рекой Котра тянется Гродненская пушча, площадь которой составляет 40 тысяч га. В белорусской зоне канала есть три биологических заказника: Сопоцкинский, Гожевский и Пореченский.

Рельеф зоны канала является результатом недавних геологических процессов, связанных с деятельностью ледника. Геологические условия самого внешнего слоя земной поверхности, влияющие на рельеф местности, почвы и воды Августовской пушчи, сформировал скандинавский ледник, в основном во время последнего оледенения на этой территории. Ледник покинул эту территорию несколько тысяч лет назад.

После отступления ледника, со временем сформировался растительный покров. Бореальные леса, в которых преобладают хвойные породы деревьев, появились здесь за несколько тысяч лет до нашей эры. Сосна обыкновенная в настоящее время является основной лесобразующей породой Августовской пушчи и занимает более 75% ее площади. Ель обыкновенная занимает около 8%, а деревья с преобладающей черной ольхой и березой занимают соответственно 7,4% и 6,3% площади Августовской пушчи. Древостои с преобладающим бесцветным дубом покрывают около 2% площади. Чрезвычайно ценной туристической особенностью Августовской пушчи является то, что сосновые боры – светлые леса. Солнце проникает сквозь перистые кроны высоких сосен до самого нижнего подлеска в лесу. Такой светлый лес является прекрасным местом для лесных походов и велосипедных прогулок в летнее время, а также зимой для катания на беговых лыжах.

На территории Августовской пушчи было обнаружено более двух тысяч видов животных, птиц и насекомых. Наиболее многочисленным и обильным видом является мир насекомых. Мир позвоночных животных тоже богат. Здесь было обнаружено около 30 видов рыб, 12 видов земноводных, 5 видов пресмыкающихся, около 230 видов птиц и более 40 видов млекопитающих. Среди птиц более 170 видов считались на территории пушчи гнездящимися. Из-за огромного количества гнездящихся здесь птиц, Августовская пушча была признана оплотом для птиц европейского ранга на основе Птичьей Директивы Европейского Союза.

Среди млекопитающих наиболее характерными являются европейский бобр и столь же многочисленная выдра. На всей территории пограничной пушчи живет десяток рысей. Популяция волка на рассматриваемой территории насчитывает несколько десятков особей. Здесь есть хорошие

условия для представителей семейства оленевых, в том числе косуль и благородных оленей. Лоси встречаются прежде всего в бебжанских болотах, но и в самой пушчи. В южной ее части живет и десяток зубров.

Будущее Августовского Канала

Разделенная границей зона Августовского канала стала несомненной туристической достопримечательностью. Летом августовские судна перевозили по несколько десятков тысяч пассажиров (сейчас в пределах 100 тыс.), байдарочные сплавы также исчисляются в тысячах.

После завершения реставрационных работ на белорусском участке Августовского канала заинтересованность каналом еще больше возросла. Однако участие Беларуси в политической игре России на востоке Европы негативно повлияло на продолжении трансграничного туризма между Польшей и Беларусией. В 2021 году белорусский режим Александра Лукашенко начал гибридную войну, направленную против Польши и Литвы, которая заключалась в переброске через границу нелегальных мигрантов. Ситуацию усугубило начало российско-украинской войны в феврале 2022 года. Несмотря на эти внешние трудности, власти гмины Пласка видят в зоне Августовского канала огромный потенциал развития и роста туризма, а также в создании комфортных условий жизни для жителей этой местности.

PL Śluza Przewież. EN Przewież Lock. RU Шлюз Пшевензь.
Fot. Andrzej Sidor

PL Miejscowość Plaska, jest nie tylko ośrodkiem lokalnej administracji, tutaj zbiegają się szlaki wodne, piesze i rowerowe. Gmina Plaska zajmuje 373,03 km², z czego 82 % to lasy. Są w niej 33 miejscowości. Liczy 2681 mieszkańców. Gęstość zaludnienia wynosi 7 osób/ km². Plaska rozwinęła się ze smolarni, powstałej przed 1668 rokiem. W 1827 roku miała 12 domów i 76 mieszkańców. Według „Słownika geograficznego...” (1886) należała do gminy Szczebro-Olszanka, parafii Lipsk, jednak wiadomo, że już od 1873 roku należała do parafii Studzieniczna.

EN The town of Plaska not only is a center of local administration, but also a place where waterways, hiking and bicycle trails converge. Gmina Plaska covers an area of 373,03 km², 82 % of which constitutes forest. It includes 33 villages. It is inhabited by 2681 people. Population density is 7 people/ km². Plaska developed from a wood tar factory established before 1668. In 1827, it was composed of 12 houses and included 76 residents. According to the „Geographic Dictionary...” (1886), it belonged to the gmina Szczebro-Olszanka, Lipsk parish, but it is known that since 1873 it has belonged to Studzieniczna parish.

RU Местность Пласка – это центр местной администрации, здесь сходятся водные, пешеходные и велосипедные маршруты. Её площадь составляет 373,03 км2, 82% из которых-леса. В неё входит 33 населенных пункта. Население этой местности составляет 2681 человек, его плотность – 7 чел. / км2. Основой местности Пласка была смоловарня, которая была создана ещё до 1668 года. В 1827 году местность Пласка состояла из 12 домов и 76 жителей. Согласно “Географическому словарю...” (1886), она принадлежала гмине Шебро-Ольшанка, приход Липск. Также известно, что уже с 1873 года она принадлежала приходу Студзенична.

Fot. Gmina Plaska

PL Kanał Augustowski jest unikatowym zabytkiem budownictwa wodnego wtopionym w otaczającą go przyrodę.

EN The Augustów Canal is a unique monument of a water engineering blended into the natural surroundings.

RU Августовский канал является уникальным памятником водного строительства с живописной окружающей природой.

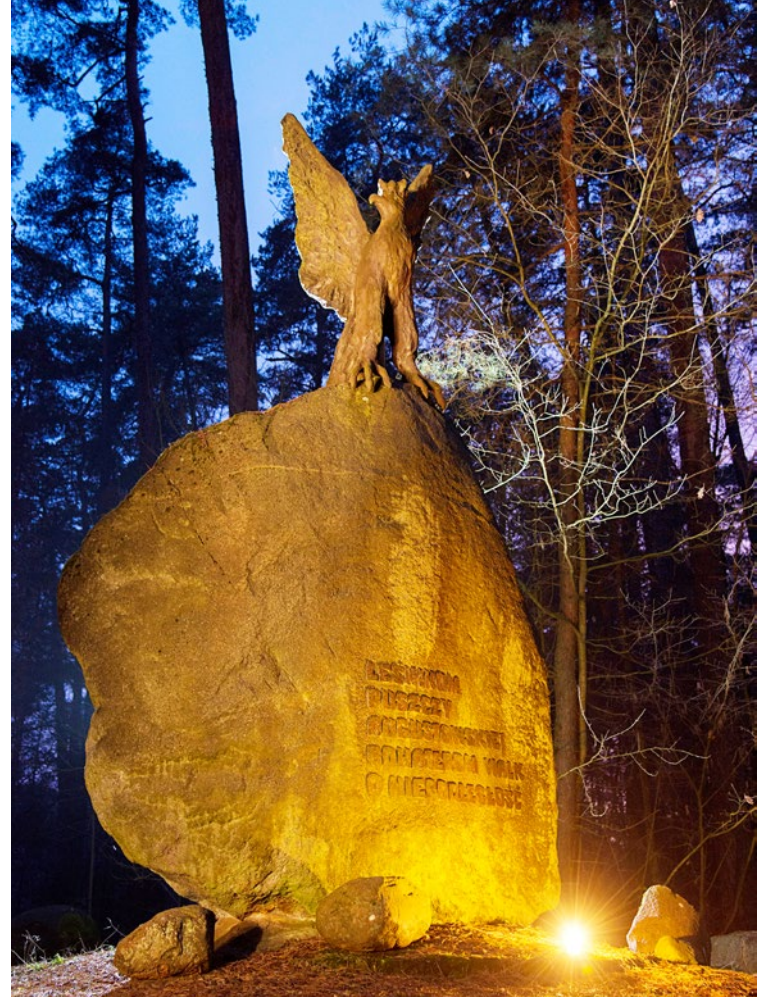
Fot. Andrzej Sidor

PL W puszczy jest wiele miejsc pamięci narodowej. Puszcza Augustowska od powstania listopadowego była niemyim świadkiem walk narodowowyzwoleńcycznych. Żywiła partyzantów i dawała im schronienie.

EN There are many places of national remembrance in the Primeval Forest. Since the November Uprising, the Augustów Primeval Forest has been a silent witness of the national liberation fights. It fed the partisans and provided them shelter.

RU В пуще есть много мест национальной памяти. Августовская пуща с ноябрьского восстания была немим свидетелем национально-освободительной борьбы. Она кормила партизан и давала им приют.

Fot. Andrzej Sidor

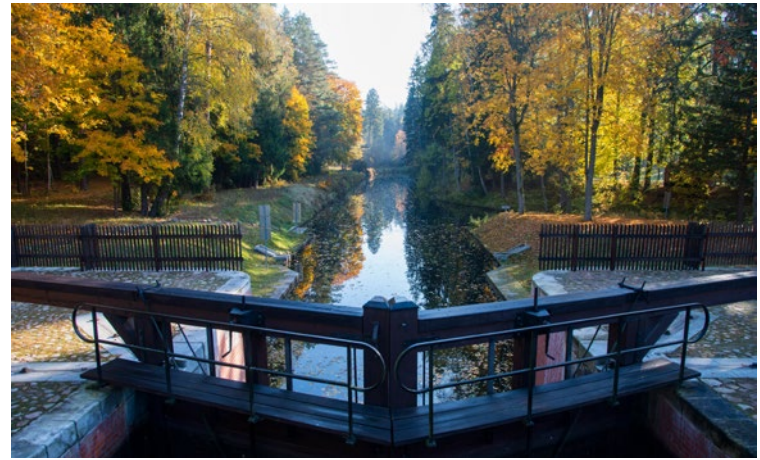
PL Miejsce dla ludzi lubiących spokój i ciszę. **EN** A place for those who like peace and quiet. **RU** Место для тех, кто любит мир и спокойствие. Fot. Andrzej Sidor

PL Kanał Czarnobrodzki. **EN** Czarnobrodzki Canal. **RU** Чернобородский канал. Fot. Jarosław Borejszo

PL Śluza w Gorczycy. **EN** Gorczyca Lock. **RU** Шлюз в Горчице. Fot. Jarosław Borejszo

PL Śluza Perkuć. **EN** Perkuć Lock. **RU** Шлюз Перкуч. Fot. Andrzej Sidor

PL Dwukomorowa śluza Paniewo. **EN** Two-chamber Paniewo Lock. **RU** Двухкамерный шлюз Панево. Fot. Andrzej Sidor

PL Śluza w Kurzyńcu. **EN** Kurzyniec Lock. **RU** Шлюз Кужинец. Fot. Andrzej Sidor

PL Rzeka Szlamica jest odgałęzieniem Czarnej Hańczy. Odprowadzany jest tędy nadmiar wód z Czarnej Hańczy, który Szlamicą, poprzez Jezioro Głębokie i graniczne jezioro Szlamy uchodzi do Marychy, a następnie wpada do Niemna.

EN The Szlamica River is a branch of the Czarna Hańcza River, where it releases the excess water from the Czarna Hańcza River. Then it flows with the Szlamica River through Lake Głębokie and Lake Szlamy (located on the border) into the Marycha River and next into the Neman River.

RU Река Шламица является ответвлением Черной Ганьчи. Здесь Черная Ганьча сливает избыток воды, который через озеро Глембоке и пограничное озеро Шламы попадает в реку Марычу, а затем в Неман.

Fot. Jarosław Borejszo

PL Studzieniczna – osada o charakterze kultowym. Pierwsze o niej wzmianki dotyczą 1728 roku, kiedy ludność zbierała się przed cudownym obrazem Matki Boskiej. W latach 70. XVIII wieku osiadł tu pustelnik Wincenty Murawski, z którego inicjatywy pobudowano tu dwie drewniane kaplice.

EN Studzieniczna - a settlement with a cult character. The first mention of this place dates back to 1728, when the population gathered in front of the miraculous image of the Virgin Mary. In the 1770s, a hermit Wincenty Murawski settled here and initiated a construction of two wooden chapels.

RU Студзенична – поселок культурного характера. Первые упоминания о нем относятся к 1728 году, когда население собиралось перед чудотворным образом Богородицы. В 70-е годы XVIII века здесь поселился отшельник Винцент Муравский, по инициативе которого были построены две деревянные часовни.

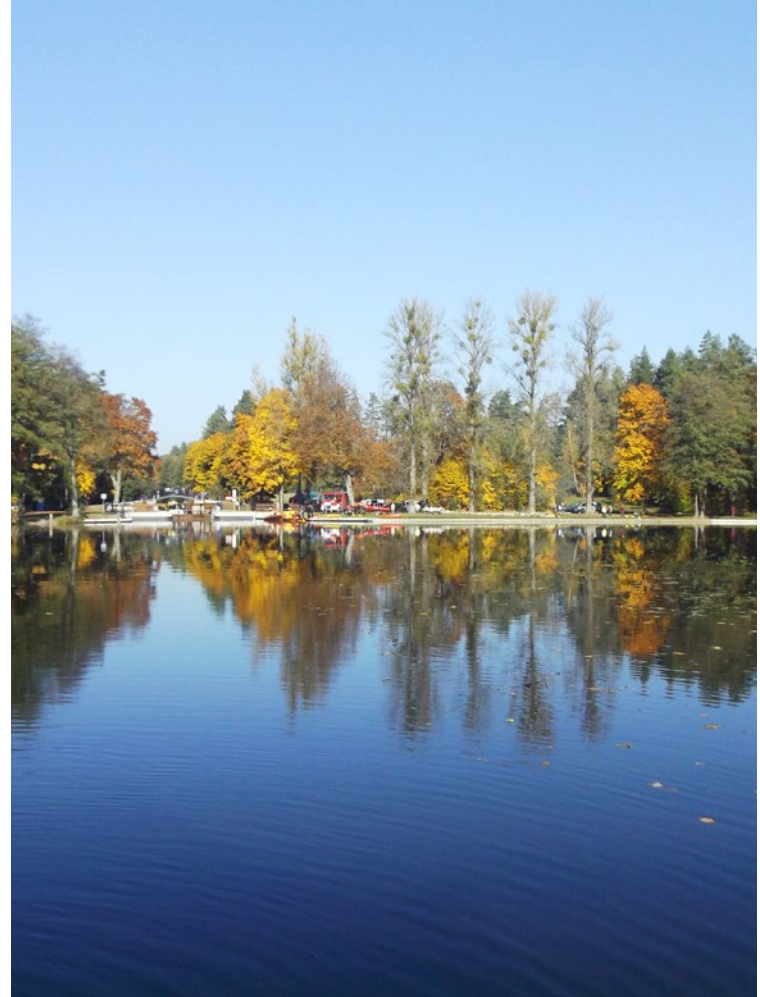
Fot. Andrzej Sidor

PL Swoboda – urokliwe miejsce w otoczeniu puszczy.

EN Swoboda – a charming place surrounded by forest.

RU Свобода - очаровательное место в окружении пущи.

Fot. Andrzej Sidor

PL Klimat obszaru tej części Europy odznacza się wyraźnymi cechami klimatu kontynentalnego. Wyróżnia długą i mroźną zimą, pokrywą śnieżną zalegającą prawie sto dni, stosunkowo krótkim przedwiosniem, najkrótszym okresem wegetacyjnym (około 190 dni) i najniższą średnią roczną temperaturą powietrza (ok. 6°C). Lata są ciepłe i suche, temperatura latem sięga do 35°C. Ilość dni słonecznych wynosi 180 w ciągu roku.

EN The area in this part of Europe is characterized by distinct features of a continental climate. It is distinguished by long and cold winters, almost a hundred days with snow cover, a relatively short early spring, the shortest growing season (about 190 days) and the lowest average annual temperature (about 6°C). Summers are warm and dry, with temperatures reaching up to 35°C. The number of sunny days during the year is 180.

RU Клима́т этой части Европы имеет характерные особенности континентального климата. Отличается он долгой холодной зимой со снежным покровом, лежащим почти сто дней, сравнительно короткой весной, самым коротким вегетационным периодом (около 190 дней) и самой низкой среднегодовой температурой воздуха (около +6°C). Лето теплое и сухое, температура летом достигает +35°C. Солнечная погода в течении года наблюдается на протяжении 180 дней.

Fot. Andrzej Sidor

PL Wszystkie zbiorniki wodne, łącznie z mokradłami, torfowiskami i małymi jeziorami dystroficznymi (sucharami) mają ogromne znaczenie dla całego środowiska przyrodniczego.

EN All water bodies, including wetlands, marshes and small dystrophic lakes (drylands) are of great importance to the entire natural environment.

RU Все водоемы, включая водно-болотные угодья, болота и небольшие дистрофические озера (сухары), имеют огромное значение для всей природной среды.

Fot. Andrzej Sidor

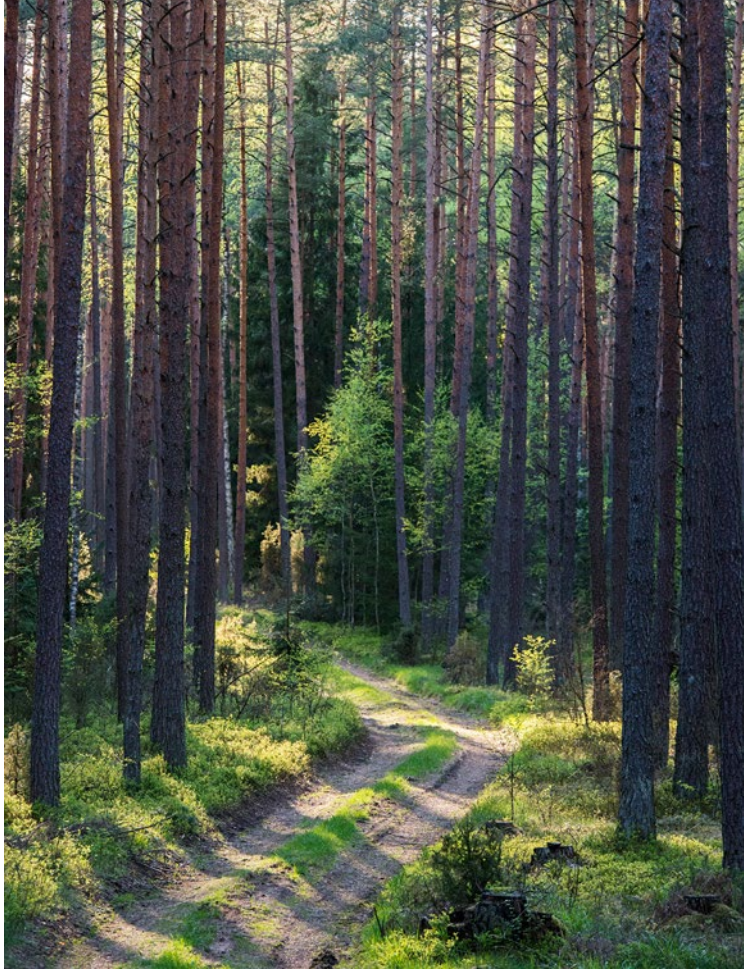
PL Ukształtowanie terenu jest wynikiem całkiem niedawnych procesów geologicznych, związanych z działaniem lodowca.

EN The lay of the land is a result of the recent geologic processes associated with glacial movement.

RU Рельеф является результатом довольно недавних геологических процессов, связанных с действием ледника.

Fot. Andrzej Sidor

PL Większa część obszaru puszczy, wchodząca w skład Równiny Augustowskiej, leży na piaskach i żwirach (sandrach). Widać to szczególnie w czasie wędrówek piaszczystymi leśnymi drogami.

EN The greater part of the primeval forest area, being part of the Augustów Plain, is located on sands and gravels (sandurs). This is particularly visible when walking along sandy forest roads.

RU Большая часть территории пушчи, входящая в состав Августовской равнины, лежит на песках и гравиях (сандрах). Это особенно заметно во время походов по песчаным лесным дорогам.

Fot. Andrzej Sidor

PL Polany puszczańskie zajmują enklawy wiejskie i osady leśne.

EN Forest clearings cover rural enclaves and forest settlements.

RU Деревни-анклавы и сельские поселения на территории пушчи.

Fot. Andrzej Sidor

PL Przykład tradycyjnego budownictwa wiejskiego. **EN** An example of a traditional rural house. **RU** Пример традиционного сельского строительства. Fot. Andrzej Sidor

PL Spływy kajakowe są liczone w tysiącach, bowiem trudno zliczyć pojedynczych kajakarzy.

EN Kayaking trips amount in the thousands, as it is difficult to count individual kayakers.

RU Число байдарочных сплавов исчисляется несколькими тысячами, включая «байдарочников одиночек».

Fot. Andrzej Sidor

PL Kajakarze kojarzą się jednoznacznie z Kanalem Augustowskim. Najczęściej wybierają się na wyprawy jednodniowe, ale bardziej wytrwali spływają z Wigier Czarną Hańczą do Rygoli (śluz Sosnowek) lub do Mikaszówki (śluz Mikaszówka) i dalej do Augustowa, co może im zabrać więcej niż tydzień.

EN Kayakers are undoubtedly associated with the Augustów Canal. Most of them go on a one-day trip, but the more persistent ones go from Lake Wigry by the Czarna Hańcza River to Rygola (Sosnowek lock) or to Mikaszówka (Mikaszówka lock) and further to Augustów, which may take them more than a week.

RU Байдарочный туризм однозначно связан с Августовским каналом. Чаще всего байдарочники отправляются в однодневные походы, но более настойчивые принимают участие в сплавах от озера Вигры, по реке Черная Ганьча, до местности Риголь (шлюз Соснувек) или до Микашувки (шлюз Микашувка) и далее до Августова, которые длятся больше недели.

Fot. Andrzej Sidor

PL Rejs statkiem białej floty – popularny sposób zapoznania się z Kanałem.

EN The white fleet boat cruise – a popular way of becoming familiar with the Canal.

RU Прогулки на теплоходе – популярный способ посещения канала.

Fot. Andrzej Sidor

PL Do utrzymania określonych stanów wody (piętrzenia) oraz dla przepuszczania wielkiej wody służą 23 jazy.

EN The required water (dam-up) levels and excessive masses of water are managed by means of 23 weirs.

RU Для поддержания определенного уровня воды (поднятия уровня) и для перелива большого количества воды служат 23 плотины.

Fot. Andrzej Sidor

PL Brzegi Kanalu są wzmocnione palami i faszyną. EN The banks of the Canal are reinforced with pillars and stils. RU Берега канала укреплены сваями и фашинами. Fot. Andrzej Sidor

PL Śluza Swoboda. **EN** Swoboda Lock. **RU** Шлюз Свобода. Fot. Andrzej Sidor

PL Na licznych rzekach i strumieniach zachowały się drewniane mosty o tradycyjnej konstrukcji.

EN Wooden traditional bridges have been preserved on numerous rivers and streams.

RU На многочисленных реках и ручьях сохранились деревянные мосты традиционной конструкции.

Fot. Andrzej Sidor

PL Drogi holownicze, określane także jako drogi burłaczne, budowano równoległe z samym Kanalem. Występują one na całej niemal trasie, z wyjątkiem brzegów niektórych jezior, przez które biegnie Kanał. Niegdyś umożliwiały swobodne użycie zwierząt pociągowych do holowania po Kanale jednostek pływających. Mniejsze jednostki były ciągnięte przez ludzi. Współcześnie znakomicie sprawdzają się jako trasy rowerowe.

EN Towpaths, also referred to as burl roads, were built concurrently with the Canal itself. They are found along almost the entire route, except for the shores of some lakes through which the Canal runs. They once allowed the free use of draft animals to tow watercraft along the Canal. Smaller vessels were pulled by people. Nowadays they are excellent as cycling routes.

RU Дороги для буксировки строились параллельно самому каналу. Они встречаются почти по всему маршруту, за исключением берегов некоторых озер, через которые проходит канал. Когда-то большие плавучие объекты буксировали по каналу с помощью запряженных животных, идущих по такой дороге, а меньшие – тянули люди. Сейчас по этим дорогам проходит велосипедный маршрут.

Fot. Andrzej Sidor

PL Równocześnie z Kanałem wznoszono budynki obsługi. Pierwotnie zbudowano 24 budynki drewniane i murowane obsługujące Kanał i śluzy. Przykładem tej dawnej architektury jest budynek przy ulicy 29. Listopada 5a w Augustowie. Obecny budynek jest rekonstrukcją istniejącego do lat 80. XX wieku w tym samym miejscu obiektu. Budynek nawiązuje do form klasycystycznych.

EN Simultaneously with the Canal, service buildings were constructed. Originally 24 wooden and brick buildings servicing the Canal and locks were built. The building at 5a 29 Listopada Street in Augustów is an example of this old architecture. The present building is a reconstruction of a building that existed in the same place until the 1980s. The building refers to classical forms.

RU Одновременно со строительством канала возводились здания для его обслуживания. Первоначально было построено 24 деревянных и кирпичных здания, обслуживающих канал и шлюзы. Примером этой древней архитектуры является здание на улице 29-ого Ноября 5а в Августове. Нынешнее здание представляет собой копию существующего здания до 80-х годов XX века и находится на том же самом месте. Оно имеет классицистический стиль.

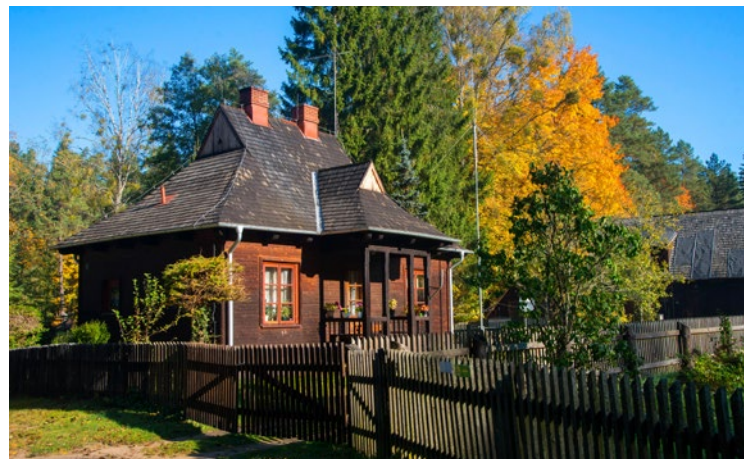
Fot. Andrzej Sidor

PL Dom służowego w Tartaku zbudowany został najprawdopodobniej współcześnie z budową śluzy.

EN A lock keeper's house at Tartak was probably built in our times with a construction of the lock.

RU Дом работника, обслуживающего шлюз в Тартаке, был построен, скорее всего, в настоящее время.

Fot. Andrzej Sidor

PL Dom służowego w Gorczyca. Po pierwszej wojnie światowej przy odbudowie zniszczonych budynków obsługi Kanału Augustowskiego została podjęta próba kształtowania architektury w sposób ujednoczony stylistycznie. Było to zgodne z tendencjami, jakie miały miejsce w pierwszych latach po odzyskaniu przez Polskę niepodległości. Kształtowanie form architektury obiektów kubaturowych związanych z polską częścią Kanału Augustowskiego jest przykładem świadomego utrzymania określonych wzorców, które można określić architekturą narodową.

EN A lock keeper's house in Gorczyca. After the World War I, during the reconstruction of the destroyed service buildings of the Augustów Canal, there was an attempt made to shape the architecture in a stylistically uniform manner. This was in line with the tendencies that took place in the first years after Poland regained its independence. Construction of architectural forms of the cubature objects connected with the Polish part of the Augustów Canal, is an example of conscious preservation of specific patterns that can be described as national architecture.

RU Дом работника, обслуживающего шлюз в Горчице. После Первой мировой войны, при восстановлении разрушенных зданий Августовского канала, была предпринята попытка придать единый архитектурный стиль этим зданиям. Это соответствовало тенденциям, которые формировались после восстановления независимости Польши. Большие архитектурные формы польской части Августовского канала являются примером сознательного сохранения закономерности формирования национальной архитектуры.

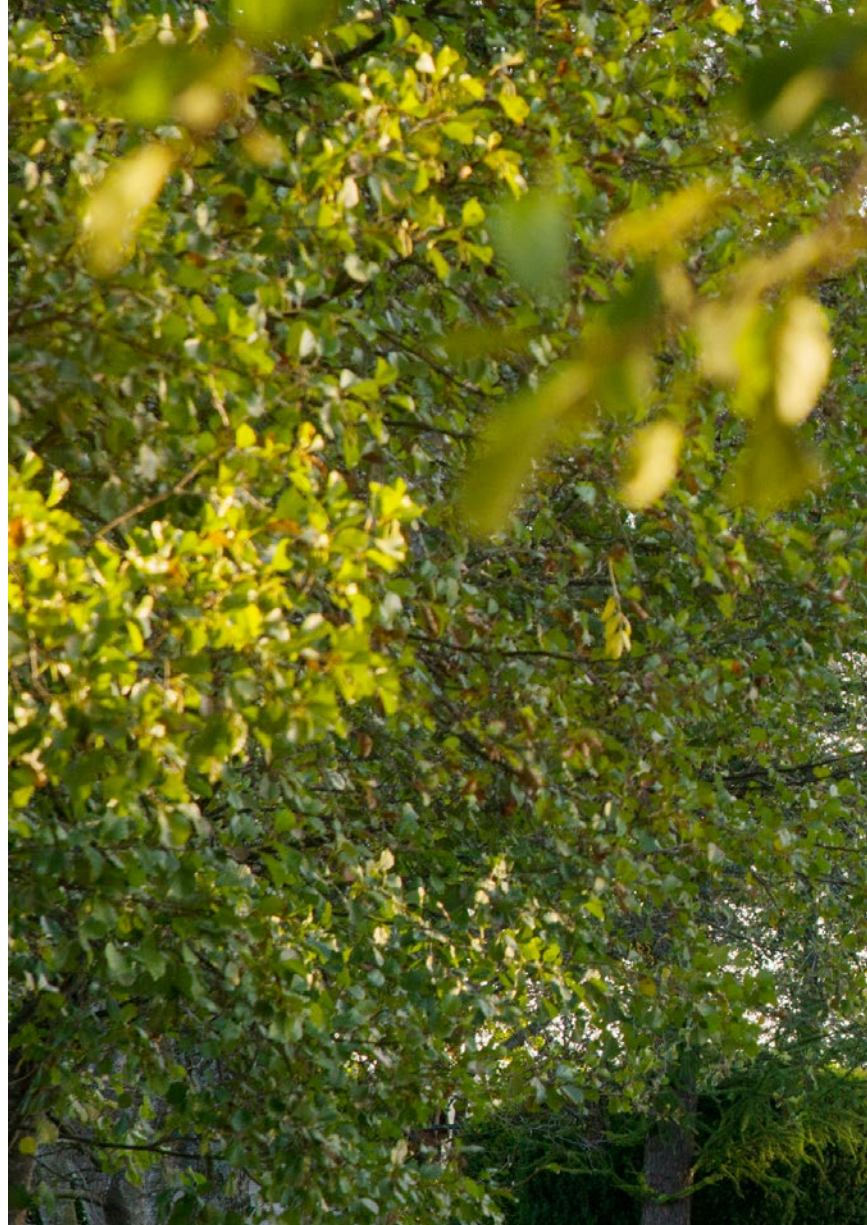
Fot. Andrzej Sidor

PL Zespół sakralny sanktuarium w Studzienicznej. Początki sanktuarium w Studzienicznej datuje się na połowę XVIII wieku. Początkowo w Studzienicznej była jedynie kaplica – pustelnia na niewielkiej wyspie, w drugiej połowie XIX wieku zastąpiono ją przez okazałą murowaną kaplicę, w której przechowuje się cudowny obraz Matki Boskiej. Wyspa jest połączona groblą ze stałym lądem, gdzie wzniesiono w l. 40. XIX w. drewniany kościół.

EN The sacral complex of the Sanctuary in Studzieniczna. The beginnings of the sanctuary in Studzieniczna date back to the middle of the 18th century. Initially, in Studzieniczna there was only a chapel - a hermitage on a small island, but in the second half of the 19th century it was replaced by a more impressive brick chapel, where the miraculous painting of Our Lady of Studzieniczna is kept. The island is connected to the mainland by a causeway, where a wooden church was built in the 1840s.

RU Сакральный ансамбль святилища в Студзеничной, датируется серединой XVIII века. Первоначально в Студзеничне была только часовня - скит на небольшом острове. Во второй половине XIX века ее заменила более величественная кирпичная часовня, в которой хранится чудесный образ Богородицы. На острове, соединённом с материком дамбой, в 1840-х годах был возведен деревянный костел.

Fot. Andrzej Sidor

PL Zespół sakralny kościoła w Mikaszówce.

EN The sacral complex of a church in Mikaszówka.

RU Сакральный ансамбль - костел в Микашовке.

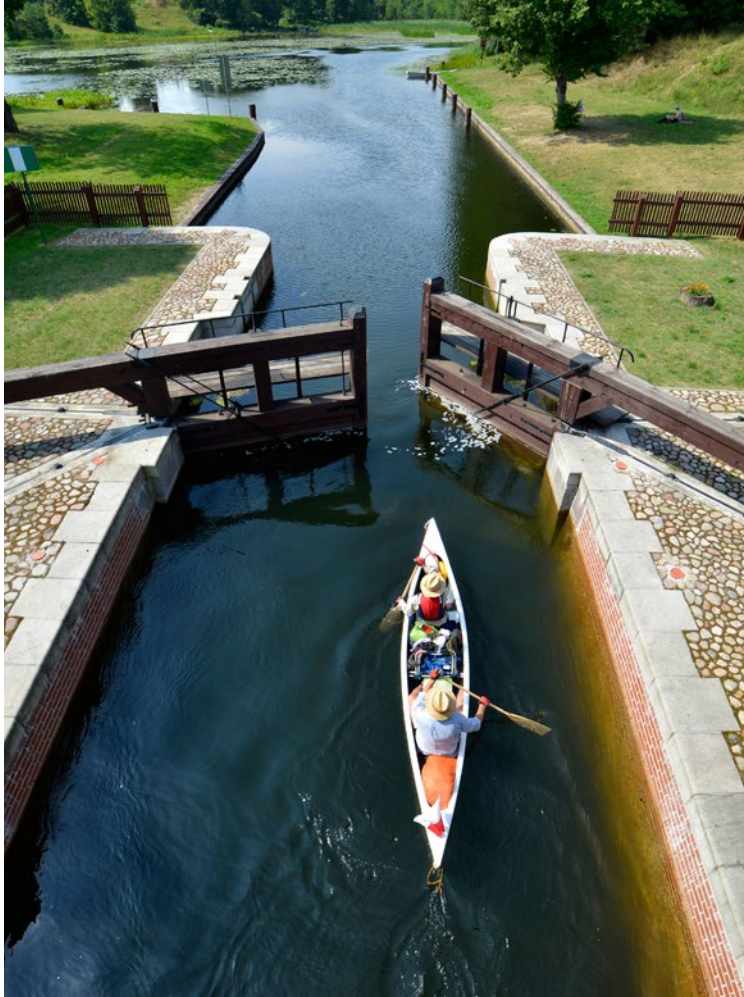
Fot. Andrzej Sidor

PL Mikaszówka to uroczą wieś położoną nad Kanalem. Zabudowania rozciągają się po obu jego stronach. Otacza ją Puszcza Augustowska. Powstała z rudni prowadzonej od połowy XVII wieku do roku 1826 przez rody Domuratów i Skrodzkich, rozebranej z powodu budowy śluzy na Kanale Augustowskim. Nazwę swą wzięła od pobliskiego jeziora Mikaszewo.

EN Mikaszówka is a charming village located on the Canal. Buildings stretch along both sides of this facility. It is surrounded by the Augustów Primeval Forest. It originated from rudnia (a bog iron-ore processing site) run by the Domurat and Skrodzki families from the mid-17th century until 1826, which was demolished due to the construction of a lock on the Augustów Canal. It took its name from the nearby Mikaszewo Lake.

RU Микашовка это прекрасная деревня, расположенная вдоль канала. Ее окружает Августовская пушча, а дома простираются по обе стороны от канала. Она была образована в результате развития железного рудника, созданного в середине XVII века и действующего до 1826 года, а после, родами Домуратов и Скродских, снесенного из-за постройки шлюза на Августовском канале. Название свое она получила от близлежащего озера Микашево.

Fot. Andrzej Sidor

PL Mikaszówkę odwiedzał Karol Wojtyła. Darzył to miejsce szczególnym sentymentem i będąc papieżem, przyjechał tu w 1999 roku. Dziś wiedzie tędy pamiątkowy Szlak Papieski.

EN Mikaszówka was visited by Karol Wojtyła. He was very fond of this place and being the Pope he came here in 1999. Today the memorial Papal Trail is led here.

RU Микашовку навещал Папа Римский Кароль Войтыла. Он питал к этому месту особые чувства и, будучи Папой, приехал сюда в 1999 году. Сегодня здесь проходит памятная папская тропа.

Fot. Andrzej Sidor

PL Kościół parafialny w Sopoćkiniach. W miejscu obecnego Teolina była świątynia unicka już w 1612 roku. Obecny kościół zbudowano na potrzeby parafii katolickiej. Po powstaniu styczniowym, w 1867 roku, kościół przekazano parafii prawosławnej, ale w 1919 roku kościół zwrócono katolikom. Kościół był wielokrotnie przebudowywany. Drugą świątynię przeniesiono do parafii w Pawłówce Nowej w gminie Przerośl, gdzie obiekt ten istnieje do chwili obecnej.

EN Parish church in Sapotskin. In the place of present Teolin, there was a Uniate temple already in 1612. The present church was built for a Catholic parish. After the January Uprising in 1867, the church was given to the Orthodox parish, but in 1919 it was returned to the Catholics. The church was rebuilt many times. The second temple was transferred to the parish in Pawłówka Nowa in gmina Przerośl, where it exists to this day.

RU Приходский костел в Сопоцкини. На месте нынешнего Теolina был униатский храм еще в 1612 году. Нынешний костел был построен как католический приход. После январского восстания, в 1867 году, костел был передан православному приходу, но в 1919 году церковь была возвращена католикам. Костел неоднократно перестраивался. Второй храм был перенесен в приход в Павловке Новой, гмина Пшеросль, где существует до настоящего времени.

Fot. Andrzej Sidor

PL W strefie Kanału znajdują się liczne krzyże i kapliczki przydrożne lub kapliczki nadrzewne. Stawiane są najczęściej na końcu wsi (przy nich następuje ostatnie pożegnanie zmarłych przed odprawieniem na cmentarz), na krzyżówkach i rozjazdach, w miejscach, gdzie „straszy”.

EN The Canal zone includes numerous crosses and wayside shrines or chapels in trees. They are usually built at the end of village (where the last farewell to the deceased takes place before they are taken to the cemetery), at crossroads and junctions, in places where it is „haunted”.

RU В зоне канала находятся многочисленные кресты и часовни, придорожные и на деревьях. Ставятся их чаще всего в конце деревни (при них происходит последнее прощание умерших перед провожением на кладбище), на перекрестках и в местах, где „появляются призраки”.

Fot. Andrzej Sidor

PL Cmentarz w Sopoćkiniach. Na cmentarzu znajdują się kaplice neogotyckie Józefa Górskiego i jego żony Julii z Dziekońskich, właścicieli Radziwiłek i Świacka oraz Dziekońskich właścicieli Balli Wielkiej. Jest też kwatery ochotników (Peowiaków) poległych w walkach z Litwinami w październiku 1919 roku. Kilka grobów pochodzi z wojny polsko-bolszewickiej z 1920 roku. Są tutaj również mogiły polskich żołnierzy i oficerów poległych w walkach 1939 roku, mogiła zbiorowa zakładników – mieszkańców miasteczka zamordowanych w czerwcu 1944 roku przez Niemców.

EN Cemetery in Sopotniki. The cemetery includes neo-gothic chapels of Joseph Gorski and his wife Julia of family Dziekoński, the owners of Radziwiłki and Świack, and Dziekoński family, the owners of Balla Wielka. There is also a quarters of volunteers (Peowiaks) killed in the battles with Lithuanians in October 1919. Several graves come from the Polish-Soviet war of 1920. There are also graves of Polish soldiers and officers killed in 1939, and a mass grave of hostages – inhabitants of the town murdered by the Germans in June 1944.

RU Кладбище в Сопочкинах. На кладбище находятся неоготические склепы Иосифа Гурского и его жены Юлии, родовая фамилия Дзеконьская, владельцев Радзивилок и Свяцка, Дзеконьских владельцев Балии Великой. Есть и штаб добровольцев (Пеовяков), павших в боях с литовцами в октябре 1919 года. Несколько могил относятся к польско-большевистской войне 1920 года. Здесь также могилы польских солдат и офицеров, погибших в боях 1939 года, могила погибших заложников – жителей городка, убитых в июне 1944 года Немцами.

Fot. Andrzej Sidor

PL W latach 1939-1941 w strefie Kanału wznoszono umocnienia radzieckie określane jako linia (wał) Molotowa. Pracami inżynierskimi kierował generał wojsk radzieckich Dmitrij Karbyszew. Prace nad umocnieniami nie zostały zakończone przed wybuchem niemiecko-radzieckiej wojny (22 czerwca 1941 roku). Zachowały się schrony bojowe w pobliżu wsi Sonicze i Sopoćkinie. Umocnienia zostały zniszczone w czasie walk z Niemcami.

EN During 1939-1941, Soviet fortifications known as the Molotov Line (rampart) were built in the Canal Zone. The engineering works were supervised by the Soviet army general Dmitry Karbyshev. The works on the fortifications were not finished before the outbreak of the German-Soviet war (June 22, 1941). Battle shelters near the villages of Sonichi and Sopotskin have been preserved. The fortifications were destroyed during the fighting with the Germans.

RU В 1939-1941 годах в зоне канала возводились советские укрепления, именуемые линией (валом) Молотова. Инженерными работами руководил генерал советских войск Дмитрий Карбышев. Работы по укреплениям не были завершены до начала немецко-советской войны (22 июня 1941 года). Сохранились бункеры возле сел Соничи и Сопоцькини. Укрепления были разрушены во время сражений с немцами.

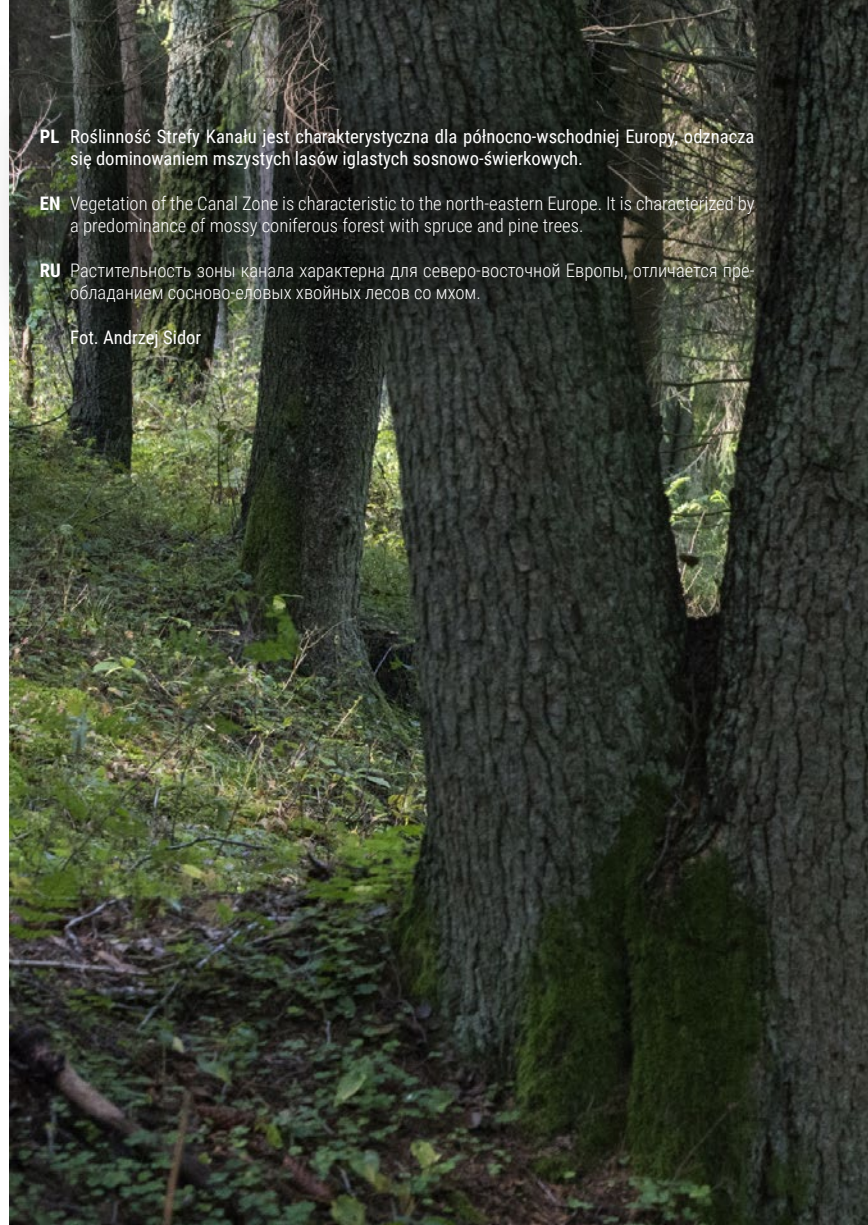
Fot. Jarosław Borejszo

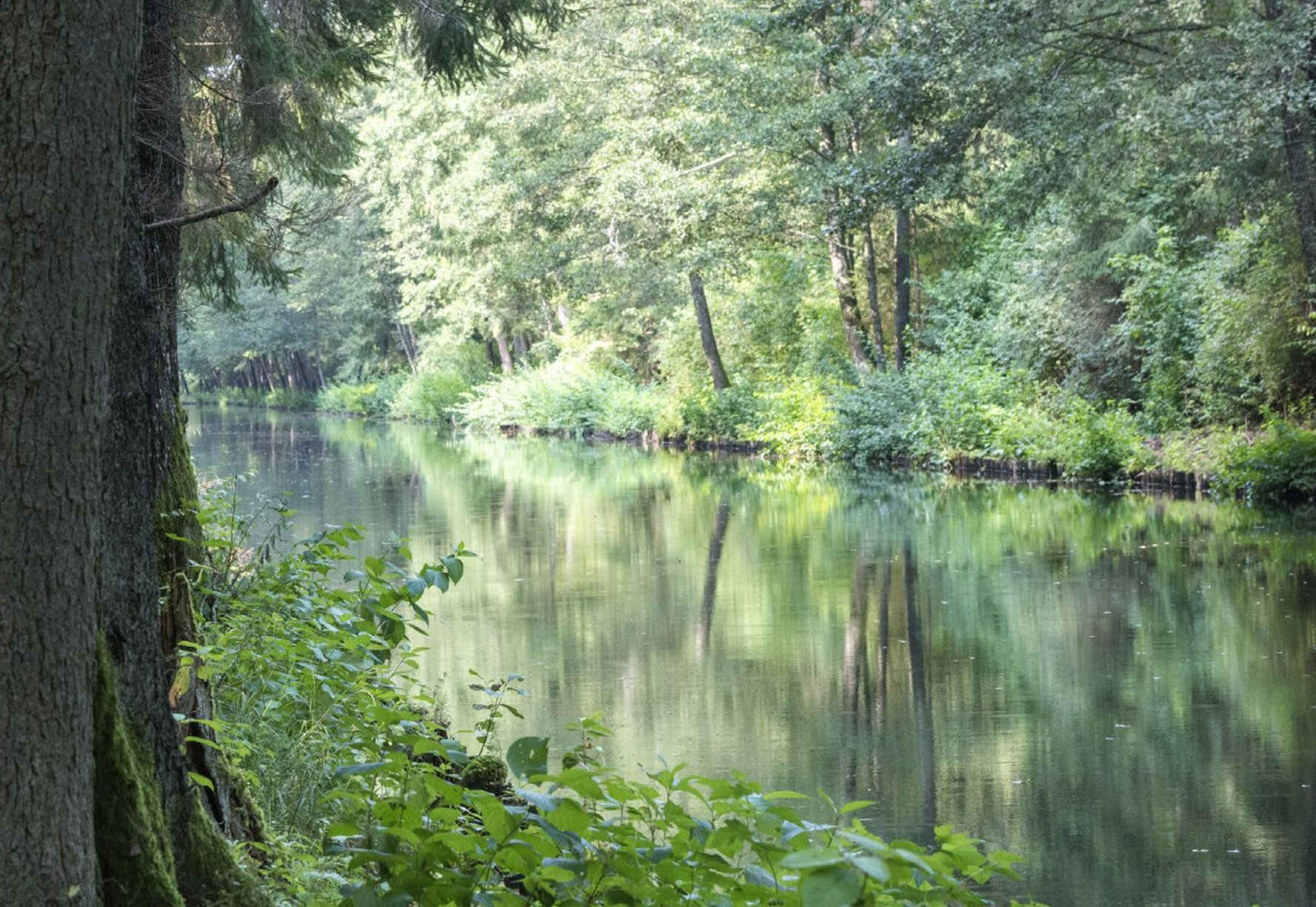
PL Roślinność Strefy Kanału jest charakterystyczna dla północno-wschodniej Europy, odznacza się dominowaniem mszystych lasów iglastych sosnowo-świerkowych.

EN Vegetation of the Canal Zone is characteristic to the north-eastern Europe. It is characterized by a predominance of mossy coniferous forest with spruce and pine trees.

RU Растительность зоны канала характерна для северо-восточной Европы, отличается преобладанием сосново-еловых хвойных лесов со мхом.

Fot. Andrzej Sidor

PL Sosna zwyczajna jest obecnie głównym gatunkiem lasotwórczym Puszczy Augustowskiej.

EN The Scots Pine is currently the main forest-forming tree species of the Augustów Primeval Forest.

RU Сосна обыкновенная в настоящее время является основной лесообразующей породой Августовской пушчи.

Fot. Andrzej Sidor

PL Dąb – w dawnych pogańskich litewskich wierzeniach był personifikacją gromowładnego boga Perkuna.

EN Oak - in old pagan Lithuanian beliefs it was a personification of the thunder god Perkun.

RU Дуб, в древних языческих литовских верованиях, был олицетворением громогового Бога Перкуна.

Fot. Andrzej Sidor

PL Wilki korzystają z leśnych ostępów Puszczy Augustowskiej.

EN Wolves enjoy the Augustów Primeval Forest wilderness area.

RU Волки в дебрях Августовской пушчи.

Fot. Andrzej Sidor

PL Widok jelenia lub losia przepływającego przez jezioro nie jest czymś rzadkim.

EN The view of a deer or elk crossing a lake is not something uncommon.

RU Олень или лось, который плывет через озеро, это обычное зрелище.

Fot. Andrzej Sidor

Centrum Informacji Turystycznej w Płaskiej

 Płaska 57A, 16-326 Płaska

 722 040 565

 gok@plaska.pl

 www.plaska.pl

ISBN 978-83-959833-4-4

PL-BY-UA
2014-2020

Funded by
the European Union

Niniejsza publikacja została przygotowana przy pomocy finansowej Unii Europejskiej, w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Polska-Białoruś-Ukraina 2014-2020. Odpowiedzialność za zawartość tej publikacji leży wyłącznie po stronie Gminy Płaska i nie może być w żadnym przypadku traktowana jako odzwierciedlenie stanowiska Unii Europejskiej, IZ lub Wspólnego Sekretariatu Technicznego Programu PL-BY-UA 2014-2020.

This publication has been produced with the financial assistance of the European Union, under the ENI CBC Programme Poland-Belarus-Ukraine 2014-2020. The contents of this document are the sole responsibility of Płaska Commune and under no circumstances can be regarded as reflecting the position of the European Union, the MA or the Joint Technical Secretariat of the ENI CBC Programme PL-BY-UA 2014-2020.

Данная публикация была подготовлена при финансовой поддержке Европейского Союза в рамках Программы ЕИС-ТТС «Польша-Беларусь-Украина» 2014-2020 годы. Исключительная ответственность за содержание настоящей публикации лежит по стороне издателя Гмины Пласка и ни в коем случае нельзя рассматривать ее как отражение позиции Европейского Союза, ОУ или Совместного технического секретариата Программы трансграничного сотрудничества «Польша-Беларусь-Украина» 2014-2020.